עין משפט נר מצוה

נה א מיי' פי״ג מהל' מעה״ק הל' יג [לחם שם]:
נו ב ג מיי' פי״ג מהל' פסוה״מ הלכה יט:

[א] לא זו קדושה בלא זו ולא זו קדושה בלא זו [ב] ולר' חנינא עשרון למה נמשח [ג](והלא אינו עשוי אלא למדידת קמח בלבד והקמח אינו קדוש בלא שמן) [ג] למנחת חוטא ולוג למה נמשח ללוג [ד] של מצורע ואף שמואל סבר לה להא דרב דתנן כלי הלח מקדשין את הלח ומדות היבש מקדשין את היבש ואין כלי הלח מקדשין את היבש ולא מדות היבש מקדשין את הלח ואמר שמואל ל״ש אלא מדות אבל מזרקות [ה] (של דם) מקדשות את היבש שנא' שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה א״ל רב אחא מדפתי לרבינא [ו] מנחה לחה היא א״ל לא נצרכא אלא ליבש שבה [ז] (דהיינו לבונה ואי ס״ד קסבר שמואל אין מנחה קדושה עד שיהו כולן יבש שבה היכי משכחת לה והלא כולן לחים הן מפני השמן אלא ש״מ קסבר שמואל האי בלא האי) [ח] ואיבעית אימא מנחה לגבי דם כיבש דמיא גופא [ט] א״ר אלעזר מנחה שקמצה בהיכל כשרה שכן מצינו בסילוק בזיכין מתיב ר' ירמיה וקמץ משם ממקום שרגלי הזר עומדות בן בתירא אומר מנין שאם קמץ בשמאל שיחזיר [י] ויקמוץ בימין ת״ל וקמץ משם ממקום שקמץ כבר איכא דאמרי הוא מותיב לה והוא מפרק לה איכא דאמרי א״ל ר' יעקב לר' ירמיה בר תחליפא אסברא לך לא נצרכא אלא להכשיר את כל עזרה כולה שלא תאמר הואיל ועולה קדשי קדשים ומנחה קדשי קדשים מה עולה טעונה צפון אף מנחה טעונה צפון מה לעולה שכן כליל מחטאת מה לחטאת שכן מכפרת על חייבי כריתות מאשם מה לאשם שכן מיני דמים מכולהו נמי שכן מיני דמים אלא איצטריך ס״ד אמינא הואיל וכתיב והקריבה אל הכהן והגישה אל המזבח וקמץ מה הגשה בקרן דרומית מערבית אף קמיצה נמי בקרן דרומית מערבית קמ״ל גופא א״ר יוחנן שלמים ששחטן בהיכל כשרין שנאמר ושחטו פתח אהל מועד ולא יהא טפל חמור מן העיקר מיתיבי ר' יהודה בן בתירא אומר [יא] מנין שאם הקיפו עובדי כוכבים את העזרה שהכהנים נכנסין להיכל ואוכלין בקדשי קדשים ושירי מנחות ת״ל

בקדש

לא זו קדושה בלא זו. בכל המנחות הטעונות שמן ולבונה אין כלי שרת מקדש אחד מהם אלא א״כ שלשתן [יב] ביחד בכלי: **ולרבי חנינא עשרון.** שהיתה במקדש לצורך מנחות כדאמר בפ' שתי מדות (לקמן פז.): **למה נמשח.** בשמן המשחה כדי לקדש את הנתון בתוכו הלא אינו [יג] מתקדש כלום לר' חנינא דאין מחזיק לא שמן ולא לבונה עם העשרון של סולת: ומשני **לצורך מנחת חוטא.** נמשח דסולת גרידתא הוא: **להא דרב.** דכלי שרת מקדש סולת גרידתא אע״ג דלא חזי להקטיר בלא שמן: **דתנן.** במס' זבחים בפ' המזבח מקדש הראוי לו: **מדות של יבש.** שתים היו עשרון וחצי עשרון כפ' שתי מדות (לקמן פז.): **ל״ש.** דאין כלי הלח מקדשין יבש אלא במדות לח [יד] הין וחצי הין כו' כפ' שתי מדות (שם פז:) דכל מדה לא חזיא אלא למילתא [טו] למדוד הלכך (לח) לא מיקדשין [טז] דמדת לח לא חזיא למדוד יבש דאין בלח עשרון וחצי עשרון: **אבל מזרקות (של דם).** שהן כלי לח מקדשין יבש: **שניהם מלאים סלת.** וכמנחת נסכים קמשתעי דטעונה שמן וקאמר למזרק וקערה קדשו סלת אלמא אית ליה לשמואל דכלי שרת מקדשין סלת בלי שמן. ואם תאמר לר' חנינא קשיא מתני' דקתני מדות יבש מקדשין יבש איהו מוקי לה בעשרון דמנחת חוטא [טז]: **מנחה לחה היא.** דבלולה בשמן ומהאי קרא לא תיפוק דמזרקין מקדשין יבש: **לא נצרכא אלא ליבש שבה.** מנחה בלולה א״א בלא קרטין סלת יבש שלא יגיע כהן השמן ואפי' הכי מתקדשין במזרקין וכי היכי דאותו יבש מתקדש מסתברא נמי דסלת יבש נמי בלא [יז] (סלת) שמן מיקדשין: **ואיבעית אימא מנחה לגבי דם כיבש דמיא.** דדם [יח] הוא לגלג ומנחה הויא כעיסה ואפ״ה מקדש לה מזרק שהוא כלי דם הלכך יבשה גמורה נמי מקדש: **רגלי הזר עומדות.** אחת עשרה אמה בכניסת העזרה במזרח מקום דריסת [יט] ישראל אלמא עזרה בעינן: **בן בתירא.** לאו דוקא נקט אלא סיומא דברייתא היא: **לא נצרכא.** האי וקמץ משם אלא להכשיר כל העזרה ולאו למידק מינה עזרה ולאו היכל דלגופיה איצטריך קרא(א): בעולה) ומנחה [כ] [נאמר] קדשי קדשים ובעולה כתיב צפון שנאמר (ויקרא א) ושחט אותו על ירך המזבח צפונה: [כא] עולה [כולה] כליל לגבוה שנאמר וערכו בני אהרן את הנתחים וגו' (שם): **מחטאת.** הוי גמרינן דמנחה טעונה צפון להכי איצטריך וקמן להכשיר כל העזרה: **על חייבי כריתות.** שוגגין: **מאשם.** [ל](דאשם) אינו בא על כרת אלא על שבועת שקר ומעילות ושפחה חרופה וטעון צפון דכתיב במקום אשר ישחטו את העולה ישחטו את האשם (שם ז): **מיני דמים.** חמורה כפרתן דעיקר כפרה [כב] בדם כתיב כי הדם הוא בנפש יכפר (שם יז) אבל תאמר במנחה שאינה מין [כג] הדם: **אלא איצטריך.** וקמן: **הגשה.** שמגיש כל המנחה קודם קמיצה ומגיע הכלי בחודה של קרן דרומית מערבית כפ״ג (לקמן יט:): **קמ״ל.** דאם רצה מזירה אחר הגשה לכל מקום שירצה בעזרה וקומץ: **הקיפו עובדי כוכבים.** למלחמה ואין [כד] כהנים יכולים לאכול בעזרה מפני רמחים וקשתות: **נכנסין להיכל.** ולא אמרינן דליפסלו קדשים בכך יציאה דילאו מעזרה להיכל:

בקדש

ובמחוק היו מודדין לחביתי כ״ג ועשרון המחוק [כה] [א] (לא) נמשח לרבי חנינא דאין מנחה קדושה בלא שמן וי״ל פן יבא לטעות בשום פעם ולמדוד במחוק למנחת חוטא אבל אין לתרץ דר״מ סבר כר' [ג] יוחנן דאמר בפ' כל המנחות באות מצה [ס] (לקמן דף נו.) גמרינן דמייב על לישתה למדת יבש לא נתקדשו בפ' שתי מדות (לקמן דף ל.) משמע דסבר ר״מ דנתקדשו גבי הא דתנן התם כל מדות שבמקדש היו גדושות ומוקי לה כר״מ ואפי' עשרון גדוש אפשר דמקדש דהא דאמר לעיל שהאוירן לביצא גדושה ומיבעיא לן נמי בפ' שתי מדות (שם פז:) גבי שולחן אי מקדשי בגדוש אי לא משמע דשאר כלים לא מקדשי ההוא גדוש לא צריך אבל גדוש זה שהוא מלאו של כלי מקדש וזה אין להקשות לרבי אלעזר דאמר לעיל מנחת חביתין קדושה לחצאין עשרון מחוק לר״מ למה נמשח דבלאו טעמא דפרישית שלא יבא לטעות מלוה לקדש שלימה ולאו מקרא דמחציתה דההוא אוקימנא לעיל להביא חביתו שלם ולעכב משום דחוקה כתיבא ביה וא״ת לר״ש דאמר לקמן בפ' שתי מדות (דף פז:) למדה יתירה היתה שם של לוג ומחצה שבה היה מודד לחביתי כ״ג לוג ומחצה בבוקר ולוג ומחצה בערב למה נמשח כיון דאין שמן קדוש בפני עצמו [כו] לר' חנינא וי״ל דתחילה מניחין שלשה לוגין שמן עם הסלת בכיפא וכדפרישית לעיל שהיה גנאי להוציא מכלי שרת לכלי חול: **כלי הלח מקדשין את הלח ומדות היבש כו'.** מה שדקדק התנא דקרי לשל לח כלי ולשל יבש מדות משום דבשל יבש היו מדקדקין לעשות כענין זה שיהא גדוש מילתא כדרך כל שאר מדות מ״מ גם על של לח שם מדה עליו כדקאמר שמואל ל״ש אלא מדות אבל מזרקות מקדשין ובשל לח איירי ובפ' שתי מדות (שם פז:) תנן ז' מדות היו במקדש וקא חשיב דלח ובפ' המזבח מקדש (זבחים פח. ושם) פירש הקונטרס דכמה כלים היו מיוחדים ללח שאינם מדות כגון מזרקות וקערות לדם ליין ולשמן אבל ליבש לא היו מיוחדין אלא שתי מדות של יבש שהיו במקדש עשרון וחצי עשרון דכלים שנותנין בו [ט] מנחה כלי לח [כז] היו שמזרקות וקערות ראויין לכך:

אבל מזרקות מקדשין [כח] [כו'] שנאמר שניהם מלאים סולת. פירש בקונטרס [כט] [ס] (דדייק) דאלמא מזרקות וקערות קידשו בלא שמן וזהו תימה דהכתיב בלולה בשמן ומנא ליה דמנחה קדושה [ל] בלא שמן ופירש ר' שמואל דדייק מדסבר [ג] [לא] (רישא) דמזרקות מקדשין שאינו ראוי לה כמו מנחה הואיל וראויה להתקדש בכלי אחר דהיינו כיסא אף מנחת סלת מתקדשת בלא שמן ולבונה אע״פ שאינה ראויה לכלי זה הואיל ומתקדשת בכלי אחר כגון מנחת חוטא ומלשון המשנה דקדק ר' שמואל דקתני פרק המזבח מקדש (זבחים פו.) כשם שהמזבח והכבש מקדשין את הראוי להם כך כלים מקדשים ומדלא קתני [ף] כלי שרת מקדשין את הראוי להם ש״מ דמקדשין אע״פ שאינו ראוי להם כגון מזרקות של דם שמקדשין את המנחה ועל חנם הוצרך רבי שמואל לדיוק זה והא דלא ילפי' מינה מדות משום דלא נראו מעולם אלא זו למדידת לח וזו למדידת יבש ועוד יש לפרש דדייק הש״ס מדאמר שמואל אבל מזרקות מקדשין ולא קאמר מקדשין מנחות [ר] ונסכים דכתיב בההוא קרא ש״מ דאפי' מנחת חוטא קאמר דילפינן מלתא ממילתא ומדמקדשין מזרק וקערה מה שאין ראוי להם הואיל וראוי [ש] לכל אחד כ״ש זה הכלי שמקדש מה שראוי להיות בתוכו עוד יש לפרש דדייק מדיליף שמואל דורות משעה מנשיאים כ״ש דילפינן מילתא ממילתא כרב דמנחה קדושה בלא שמן כמו שמצינו במנחת חוטא ואע״ג דמוכח לקמן בהקומץ רבה (ד' יט:) דלא יליף שמואל דורות משעה אלא משום דתנא ביה קרא תריסר זימני מ״מ [לב] כיון דיליף דורות משעה בכל ענין שילמדו הוא הדין מילתא ממילתא:

רבי

מסורת הש״ס

א) רש״ק מ״ו, ב) זבחים פה. לקמן יט:, ג) רש״ק מ״ו, ד) זבחים פג. לעיל י:, ה) זבחים פג., ו) שם ע״ש, ז) כמדות לא ר' מדות שהיה שם הין כו'. נ״ק, ח) נ״א למדוד לא הילכך לא כו'. נ״ק, ט) נ״ק מ״ו, י) [ויקרא ו], כ) [עי' זבחים נג: ול״ש], ל) נ״ק, מ) נ״ל למה. נ״ק, נ) בפ״ר ר' יוחנן, ס) אלה למדת יבש לא נתקדשו בפ' שתי כו' כל״ל. נ״ק, ע) מנחות. נ״ק, פ) נ״ק מ״ו, צ) מדסבר שמואל דמזרקות. נ״ק, ק) כך הכלים מקדשין. נ״ק, ר) [נ״ל מקדשין מנחות ונסכים], ש) לכלי אחר. נ״ק.

◆

תורה אור השלם

א. וְקָרְבָּנוֹ קַעֲרַת כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחָה: במדבר ז יג

ב. וֶהֱבִיאָהּ אֶל בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים וְקָמַץ מִשָּׁם מְלֹא קֻמְצוֹ מִסָּלְתָּהּ וּמִשַּׁמְנָהּ עַל כָּל לְבֹנָתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת אַזְכָּרָתָהּ הַמִּזְבֵּחָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ: ויקרא ב ב

ג. וְהֵבֵאתָ אֶת הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מֵאֵלֶּה לַיְיָ וְהִקְרִיבָהּ אֶל הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁהּ אֶל הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ב ח

◆

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה לא נצרכא וכו' קרא הס״ד ואח״כ מ״ה ומנחה קדשי קדשים שנאמר קדשי קדשים ועולה:

◆

מוסף רש״י

שניהם מלאים סולת. למנחת נדבה (פי' החומש במדבר ז' ופי' רש״י כאן). **כלי הלח מקדשין את הלח.** קערות ומזרקות לדם ולשמן. מדות היבש. שתי מדות של יבש היו שם עשרון וחצי עשרון. עשרון למדידת כל המנחות וחצי עשרון לאותה כו מנחת חביתי כ״ג מחצית בבקר ומחצית בערב, להכי נקט גבי יבש מדות דאין כלים מיוחדים ליבש אלא אלו דכלי שנותנין בו מנחה כלי לח הוא שמזרקות וקערות ראוין לכך (זבחים פח.). לא שנו. דכלי לח אין מקדשין יבש אלא במדת לח כגון הין ולוג דכל מדה לא חזיא ליה אלא למילתיה למדוד. והין ולוג כמדת יבש ליתא אבל מזרקות. שהן כלי דם מקדשין סלת יבש ויליף טעמא מנשיאים (ההין יט) לא שני דאין כלי הלח מקדשין את היבש אלא מדות. ז' מדות הלח שהיו שם הין וחצי הין ושליש ההין וכו' דכיון דהנך לא חזו ליבש למדה למדוד והנך לא נמשחו אלא למדידה לפיכך אין מקדשין אלא ע״י מדידה אבל מזרקות. אע״ג דכלי הלח נינהו מקדשין יבש דהכי היכי דחזו נמי חזו לסלת שהיא יבש לחה היא. דהא כתיב בלולה בשמן והיכי ילפת מהאי קרא דמקדשין יבש ליבש שבה. אי אפשר ליבסל סולת שלא יהו בה קרטין קרטין של יבש שלא נגע בהן השמן וקדשינהו מזרקות כיבש דמיא. ושפיר משמע מינה ליבש גמור (זבחים פח.). וקמץ משם ממקום שרגלי הזר עומדות. דרישיה דקרא כתיב (ויקרא ב) והביאה אל בני אהרן הכהנים וקמץ משם משמע ממקום שרגלי הזר המביא עומדים שם הוא קומץ והיינו מקום דריסת רגלי ישראל אחת עשרה אמה ובמזרחה הם וקמ״ל דלא בעינן קמיצה בצפון כשאר קדשים אלא כל העזרה כשרה לקומץ (ההין יט). שאם קמץ

◆

שיטה מקובצת

[א] לא זו קדושה בלא זו אלא עד שיניחם בביסא ביחד. הרגמ״ה. משמע דלא ילפינן לר' חנינא מנחה מלחם הפנים ותימה דאמרינן לעיל קומצין מכלי שעל גבי קרקע שכן מצינו בסילוק בזיכין אלמא ילפינן מנחה מלחם הפנים וי״ל דאתיא דלא כר' חנינא (נראה שחסר כאן כמה תיבות וכך צ״ל) (ולא נהירא וי״ל) דהכא ודאי לא יליף מלחם הפנים ליקדש זה בלא זה דאפשר משאי אפשר הוא אבל למילף שקומצין מכלי שעל גבי קרקע שפיר ילפינן מסילוק בזיכין דאי איתא דבקמיצה הוה צריך הגבהה לכלי ה״נ הוה צריך להגביה את השלחן בשעת סילוק בזיכין: [ב] ולרבי חנינא א״כ עשרון למה נמשח בשמן המשחה הואיל ואינו יכול לקדש המנחה עד שיניחנה בביסא ויבללנה. הרגמ״ה, ותיבות והלא כו' בלא שמן נמחק: [ג] למנחת חוטא דאין בה לא שמן ולא לבונה היה מקדש העשרון מיד וכן לוג יקדש שמן של מצורע שלא היה בו מנחה. הרגמ״ה: [ד] ללוג שמן של: [ה] אבל מזרקות שהן כלי הלח לקבל הדם הן מקדשות אפי' היבש שנאמר. הרגמ״ה: [ו] מנחה לחה היא דכתיב בלולה בשמן: לא נצרכא אלא ליבש שבמנחה שאם יש בה יבש שלא נבלל יפה היה מקדשו המזרק כמו הלח וכמו שהיה מקדש היבש שבה כך היו מקדשין המנחה אף אם לא היה בו שמן כלל והיינו דרב דאמר מנחה קדושה בלא שמן. הרגמ״ה: [ז] מתיבת דהיינו כו' עד תיבת ואיבעית נמחק: [ח] ואיבעית אימא לא תימא ביבש שבה אלא אפי' אותו שבלול בשמן הוי יבש לגבי דם דדם הוא לח הרבה כמשקה והמנחה הוא כעיסה והויא כמו יבשה לגבי לחות של דם וכי היכי דמקדשי מנחה בלולה דהויא יבשה לגבי דם ה״נ מקדשי יבש גמור בלא שמן והיינו דרב. הרגמ״ה: [ט] אמר רבי אלעזר זבחים (דף סג ע״א): [י] שיחזיר ויחזור ויקמוץ: [יא] מנין תוס' זבחים (דף כט ע״א) ובזבחים (דף סג): [יב] שלשתן בכלי ביחד: [יג] מקדש כלום: [יד] לח כגון הין: [טו] מדת לח לא מקדשת יבש ומדת יבש לא מקדשת לח מדת יבש לא חזיא למדוד לח אין: [טז] דמנחת חוטא דאינה טעונה שמן אלא סולת גרידתא הס״ד: [יז] תיבת סלת נמחק: [יח] הוי צלול ומנחה הויא כעיסה בלולה: [יט] דריסת רגלי ישראל: [כ] ומנחה כתיב קדש קדשים: [כא] כליל. עולה כולה לגבוה: [כב] כפרה הוא בדם דכתיב כי: [כג] שאינה מין דם לא: [כד] ואין הכהנים: [כה] המחוק למה נמשח: [כו] לר' חנינא וה״ר שמואל תירץ דאמרינן לקמן כל המדידות היו מודדין בלוג ולוג היה נמשח וגנאי הוא לערות מכלי קודש לכלי חול. תוס'. [כז] מהר״פ ואית לר״ש כו' וי״ל שהיו מניחין הכל בביסא תחילה הסולת והלבונה כדאמרי' לעיל שלם הוי מביאו ואחר כך חוצהו וכיון שהיה מונח בתחלה בכלי קודש גנאי אם יהיה ליתנו בכלי שלא נמשח והיה צריך ליזהר שלא יתערב השמן בסולת כשהיה נתון בתחילה בביסא דאם לא כן לא היה יכול לחצותה מחציתה בבקר ומחציתה בערב וא״ת וי״ל דאמר מביא מנחה ואח״כ

ד״צור משמע שהיה מביא עשרון שלם מביתו כדי שתהא כולה קדושה ביחד ומהתם מוכיח ר' יוחנן דאינה קדושה לחצאין וכשרביאה כ״ל מה תיקן והלא אין הסולת קדוש בלא שמן ולבונה ואין לומר שהיה בולל מיד השמן הא אמר התם לוג ומחצה בערב וי״ל שהיה בביסא ג' גומות אחת לשמן ואחת ללבונה ואחת לסולת והיה נותן הכל בבוקר כל אחד בגומה לבדה ואח״כ חוצה צ״כ: סן כלי לח [illegible]

[illegible]

א' נראה דחסר כאן [illegible]